

Передплата

«РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 28 пер.
 на пів року . . . 10 пер.
 на чверть року . . . 5 пер.
 за місяць . . . 1-70 пер.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків

Єдине число по 10 сот.

РУСЛАН

«Барвеш ми очі і душу ми виреш; а не возьмем милоста і віри не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шапкевича.

Виходить у Львові що дня
 крім неділь і руских свята
 о 5½ год. пополудні.

Редакция, администрация і
 експедиция «Руслана» під
 ч. 1. пл. Дембровского (Херуци-
 щини). Експедиція місцева
 в Агенції Соколовского в
 пасажі Гансмана.

Рукописи звертає ся лише
 на попереднє застереженє.—

Реклямації неопечатаніє
 вільні від порта. — Оголо-
 шеня звичайні приймають
 ся по ціні 20 с. від стріч-
 ки, а в «Надсланим» 40 с.
 від стрічки. Подяки і при-
 ватні донесеня по 30 сот.
 від стрічки.

Галицький сойм.

(+) Вчора зібрав ся галицький сойм, щоби полагодити ріжні справи в осінній сесії, яких ще не покінчено на сесії попередній. Чи сойм буде мати потрібний для законодавчої роботи спокій, можна дуже сумнівати ся. З сим роком кінчить ся шестилітна законодавча доба галицького сойму, наближають ся нові вибори, а з ними також витворює ся посеред послів певного рода роздратованє, котре не дає їм супокійно забрати ся до законодавчої роботи. До сего роздратованя причиняє ся також немало і та непевність, на якій основі будуть відбувати ся нові вибори. Окрім всяких інших справ, які сойм має полагодити, займає неперечно найважніше місце між предметами, котрі стануть на дневнім порядку, виборча реформа.

Соймова більшість, котрої виразом є також склад виборчої комісії, дбає про се, щоби собі забезпечити і в новім соймі сей вплив і се числове значінє, яке она мала доси. Се одначе є поважно загроженє виборчою реформою. Вправді органи соймової більшости, а особливо подоляків запевняють, що виборча реформа буде на всякий спосіб полагоджена в сій сесії, що польске коло не буде сему опирати ся і буде пособляти так, як се стало ся в державній раді,

одначе при всіх тих запевненях не стає нам віри, щоби оно дійсно так було. Не треба забувати, (а се промовчує орган подоляків), що польске коло в державній раді було спершу рішучо противне виборчій реформі, але зрозумівши невідкличну волю Корони, погодило ся з сею конечністю і заходило ся відтак коло того, щоби сю реформу прикрити як найкориснійше для себе, що наконечнє таки й осягнуло.

З соймовою реформою має ся справа троха инакше. Корона не вимагає переведеня виборчої реформи соймової, і тим способом відпадає дуже важна понука для соймової більшости і польского кола, з якою в державній раді треба було конечнє числити ся. Ба, навіть правительство держить ся kühl bis ans Herz hinan супроти соймової реформи виборчої, як ми се виказали на основі недавньої розмови бар. Бека з депутацією социал-демократичного союзу парламентарного. Зазначуванє відмінних інтересів і задач соймів а державної ради, вказуванє на короткий час, в значений на соймові сесії, все те насуває поважні сумніви, чи справа буде в сій сесії полагоджена, чи не скінчить ся на тім, як зазначив міністер-президент, що теперішні сесії соймові прилагодять цінний материял, котрим будуть могли покористувати ся нові сойми. Та хоч би і в теперішній се-

сій справа виборчої реформи була полагоджена, то не маємо надії, щоби она випала корисно для широк х верств народних, а передовсім для руского народу з огляду на таку слабосильність руского клубу соймового.

Організація галицьких Москалів.

(З нагоди зборів Общества ім. Михайла Качковського).

(Δ) З того часу, як др. Марков і др. Глібовицкий в державній раді і на всяких вічах заявили, що они і їх товариші і одностумці не є русинами (як они висловлюють ся «рутенами») а рускими себто Москалями, розпочали ся в москвськїм таборі під командою генерального штабу львівського і окликами коломийського амбасадора д-ра Дудикевича намаганя до «переустройства нашей партии (переміни москвофільської в москвску)».

«Мы стоимъ нынѣ на канунѣ переустройства нашей партии, нам непременно нужно узнать нашу силу, сдѣлать смотръ нашимъ позиціямъ чтобы согласно результату этого смотра перевести дѣло организации и соотвѣтственнымъ образомъ раздѣлить и распредѣлить нашу работу».

1500-літні роковини смерті св. Івана Золотоустого.

(ω) Дня 14. вересня 407. р. в понтийскім місті Комані, під ударами катів і з надмірного труду подорожи, ведений на вигнанє до Птиос над Чорне море, помер в 60. році свого життя оден з велитів людства, перший бесідник цілого християнства, Учитель і Святитель-патриарх Церкви, неustraшимий защитник Божества Христоваго, per excell. Doctor Sanctissimae Eucharistiae — помер св. Іван Золотоустий. Після слів єго біографа (Pallad. Dial. c. 11.) вороги Святиого «не могли дивити ся, щоби філософія (т. з. католицка віра) антиохійської (місце родинне св. Зол.) Церкви розносилась по Царгороді».

І се бажанє сповнилось аж понад міру ворогів. Згаданого дня не стало св. Золотоустого (вийшов на вигнанє з кінцем червня) не лиш в Царгороді, але і між живими: поступивши в Комані до церкви св. Василіска, до котрого мав горяче набоженство, він впав на землю і

зі словами на устах: «слава Богу за все», віддав свого св. духа.

І дивне диво! Проти сего такого страшного звірського злочину не підніс ся зі сторони східної Церкви ані оден поважнійший голос протесту, як би всі єї єпископи і патриархи понімили! Понад цілою Церквою лунає лиш оден протест папи Іннокентія I, котрий за вигнанє і убиство Святиого сейчас викляв єго противника, і наслідника інтруза Атика з товаришами а прийняв їх по покаянню до єдинства церковного лиш під тим услівем, що зараз вишуть імя Святиого до диптихів.

Царгород упокорив ся перед Головою Церкви, але не перед особою Святиого, котрого за життя ненавидів, а не полюбив і по смерті. Вправді гурток приклонників сего патриарха, від него називаючих себе Іоаннітами, і деякі одиниці як св. Ніль (Patr. gr. LXXIX, 521), дали з нагоди сеї трагічної смерті сильний вираз своїх найщирших чувств ієтизму зглядом Святиого, вправді по 21 літах Царгород спроваджує до себе мощі св. Золотоустого, «однак зі слів всіх

тогочасних свідків наглядно показує ся, що загалови перфідних Греків при перенесеню мощей не так ходило о се, щоби тим способом винагородити тяжкі кривди заподіяні Святиому або заявити до него свій ієтизм, як радше, щоби всесвітна слава сего Отця Церкви заспокоювала гордість Царгороду. Цар Теодозий II, син головної справниці двократного вигнаня і смерті св. Золотоустого, Евдоксії, йдучи за труною, нахилив ся над нею і засилав молитви за своїх родичів, просячи для них прощеня, бо вони з несьвідомости согрїшили» (Theodor. Hist. Eccl. 5, 36).

Той брак щирого почитаня св. Івана Зол. зі сторони Греків дає ся найлучше пізнати по наших церковних богослуженях, уложених на єго честь. Крім голословного славословія, монотонного аж до знуженя, бо складаючого ся з самих епітетів «злато», де вихвалює ся лиш єго краснорічність, Греки не піднесли в богослуженю ані одної єго чесноти, ані однісенької ідеї, для якої він жив, за котру терпів і вмер яко мученик на вигнаню. Бороненє авторів, що вони тому

Так накликує орган генерального штабу «Галічанін» і розводить ся дальше ось як:

«Когда мы въ настоящее время стоимъ передъ самымъ важнымъ для насъ жизненнымъ вопросомъ собиранія и сплоченія нашихъ силъ, когда мы должны смотрѣть, какимъ образомъ было бы для насъ всего удобнѣе устроить наше народное дѣло, то передовсѣмъ намъ надо принять въ соображеніе наши слабыя стороны, подыскивать въ первой линіи тѣ негативныя черты нашего движенія, которыя нужно бы скрѣпить, исправить или повернуть въ другую сторону, однимъ словомъ примѣнять къ себѣ способъ самокритики въ полномъ значеніи слова». «Время мирнаго, беззаботнаго положенія для нашей партіи уже прошло, настало положеніе военное, время борьбы».

Отже генеральний штаб московский проголошує военний стан, виповідає війну і в тій цілі переводить мобілізацію своїх сил. Таким місцем «смотря» московских сил мав бути Тернопіль, столиця Поділля, до котрої скликано загальні збори «Общества им. М. Качковскаго». Тернопіль і ціле Поділля розбудило ся до нового життя головно заходами і трудами п. Ол. Барвіньского, відтак М. Січиньского і ин., майже в кождім селі, по містах і місточках повстали читальні, а памятна вандрівка в 1885 р. по Поділлю мала нагоду пересвідчити ся про осьвідомлене широких верств народних. «Руска Бесіда» в Тернополі, філія товариства «Просвѣта», «Руска Бурса» зеднили всю руску інтелігенцію подільську на народної роботи, але ся работа відбувала ся на народних і християнских основах. Після переселеня п. Барвіньского з кінцем 80 років до Львова не стало сьвідомого цілі провідника, а набуток таких сил для Тернополя як Даниловичі, Велички et cons. вийшов на превелику шкоду Поділля, тим більше, що між тер-

так «осторожно» укладали сі богослуженя, бо лиш на тілько позваляв двір царский, сьвідчить лиш про грецкий сервілізм, але правдива причина сего обяву лежить деінде. Царгородці тому ніколи не почитали щиро св. Золотоустого, бо ніколи не хотіли пізнати і полюбити духа сего Отця Церкви, без чого правдиве набоженство є немислиме, а не хотіли тому его духа, бо дух св. Золотоустого був духом не византийскої провінції церковної, але духом католицької Церкви. Особа св. Івана Зол. була олицетворенем любви і безграничного пожертвованя ся серцю Церкви: Апостольскої Столиці Петра в Римі. Ненависть же, якою «Нова Рома» Царгород дихав до старої Роми, наказувала Грекам переслідувати і ненавидіти свого патрарха власне задля его як вода живої і як криця сильної віри в дві правди: в єдність догм і єдність юрисдикції церковної, реалізуючої ся в дитячій любви і послушенстві для Петрової скали в Римі.

(Конецъ буде.)

нопільскими народовцями не було такого, котрий би повів дальше весь рух правною дорогою. Т.зв. народна організація, котра у Львові сконсолідувала ся з радикальними і соціал-демократичними живлами, віддала і Поділля таким впливам, а се допомогло тепер до вибору соціяліста Остапчука до державної ради, а Шмігельского, порученого виборцям Народним Комітетом, до сойму в тих округах, котрі довгі часи заступали народовці пок. Ст. Качала і М. Січиньский.

Тимто «Галічанін» вказує на се, що «Тернополь съ своими окрестностями охваченъ довольно крѣпко духомъ украинскаго радикализма», і задля того «для насъ было важно узнать и воочию убедиться, какими силами мы здѣсь располагаемъ, сдѣлать смотръ этимъ силамъ, посчитать ихъ и удостовериться въ ихъ качествѣ, однимъ словомъ — перевести строгую рекогносцировку терена. Во вторыхъ надо было поддержать духа мѣстныхъ патриотовъ, вселить имъ отвагу скрѣпить ихъ мужествомъ, внушить имъ духа бодрости.»

Всі ті заходи московского штабу не видали одначе бажаного, «смотря» сил виявив там неміч москвофілів мимо всего пересадного розмальовуваня «Галічаніна», а так само виявило ся, що «Общество им. Качковскаго» обчислене на те, щоби наше селянство і міщанство втягати в сітку московскої пропаганди, подібне до того старого, спорохнявілого дерева, котре хоч і випустить тут і там деякі порости, одначе они не мають житєвої сили і скорше чи пізнійше обумирають.

Сам «Галічанін» признає, що мимо незвичайної реклами, яку москвофіли уміють робити, для того рода маніфестацій і зборів «собраніе общества им. Качковскаго» «количественно не достигло числа участниковъ минувшаго года. Мы видимъ на этомъ собраніи въ сравненіи собраніями послѣднихъ двухъ лѣтъ, соразмѣрно меньше крестьянъ».

Намагає ся він виправдати се ріжними причинами, одначе нема сумніву, що вже й селянство, запоморочуване нашими москвофілами, починає пізнавати, куди то они бажалиб его повести і не горне ся так громадно на їх збори, як давнійше.

Також розправа над діяльністю товариства виявила великі недостачі его і слабосильність, мимо значних фондів, якими оно орудує. Вжеж годі кормити селянство, котре хоче нині здорової поживи просьвітної, таким оклепаным балаканем як д-ра Мих. Антоневича «щоби Общество приняло всякіи мѣры для устраниенія фонетики, къ чему именно оно обязано рѣшеніями прежнихъ генеральныхъ собраній», що є впливом хиба старечого маразму, або такими розумованьями, як привіт предсідателя тернопільскої філії общества им. Качковскаго о. Курдидика, зліплений з ріжних вирізок газетних і брешурових давно вже забутих і вкинутих до коша. Такі пописи, як о. Курдидика або славновідомого Кондрата Захарчука, котрий «одну часть своей рѣчи произноситъ на русскомъ литературномъ языкѣ, щоби показати Остапчуку, що кре-

стьяне понимаютъ сей языкъ» (котрого навіть самі львівські штабовці не уміють, бо все ще пишуть «язичієм» замість чисто московскої мови), або такі домаганя, як Гаврила Барткова з Бовшова, «щоби Общество принялось за яцію въ цѣли основанія приватной русской гимназіи» (значить московскої) або Луки Старицкого із Знесіня, котрий «требуєть изданія книжечки о „новой ерѣ“ и поясняетъ, що русскій календарь, котораго отрекаются украинцы, есть нашимъ народнымъ сокровищемъ», не оживить того спорохнявілого дерева, нездорового вже в самім корени того «Общества», котре засноване не для просьвіти, але для баламученя руского селянства і міщанства обединительною погодинською мрією.

Студент Стасев піддав скрогій критиці діяльність виділу. «Изданія Общества вообще во многомъ отступили отъ первобытной цѣли и они народу не нравятся, а книжечка „О удобреніи почвы“ была совсѣмъ неудачна. При чемъ отмѣтилъ ораторъ, що книжки виходять не точно. Мысль издавати приложение «Экономическій Листокъ» хороша, одначе само издательство по мнѣнію оратора ведеться плохо. Издержки на авторскіи гонорары представляются оратору за высокими. Покупка собственнаго дома не была такъ золотымъ интересомъ, якъ оно кажется. Общество должно быти ошадно, а не признавати пособій другимъ обществамъ, которыя за-лѣнныи, вмѣсто самымъ трудитесь, „пускаются на жевры“ а жевранина то встыдъ! (Громкое „славно!“). Такіи издержки якъ княжеская эмеритура для пенсіонованного чиновника, переходять силы Общества. Виною Видѣла есть, що рестанції достигли высоты 12 тысячъ коронъ». Навіть голова товариства проф. Свистун признав, що «дѣятельность филій Общества съ малыми исключениями слабая, а они вѣдь должны вести эвиденцію читальнъ».

Сю критику намагали ся і виділові і деякі инші члени ослабити шумними промовами, одначе виводи Стасєва лишили своє вражінє і наші послі соймоні повинні тепер подбати про се, щоби такому «Обществу» не признавано підмоги.

Тернопільский зізд москвофілів, котрі тепер переобразовують ся в настоящих Москалів, не осягнув тих успіхів, яких они сподівали ся. Всеж таки повинні щирі народовці на Поділлю зединити свої сили, почати роботу на щиро народних основах, в дусі християнским, щоби на ново здобути сю область, котра все була в руках народовців.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— Календар. В середу: руско-кат.: Захарій; римо-кат.: Тми з Вілян. — В четвер: руско-кат.: Чудо Арх. Михаїла; римо-кат.: Януарія.

— Папська енцикліка про модернізм, яку оповістив вчора *Osservatore Romano* стверджує, що модернізм став ся вельми небезпечним для Церкви, тимто є обовязком папи вступити проти того небезпеченства. Енцикліка обговорює просторо ріжні напрями модернізму: у філософії агностицизм та іманентизм; у вірі: субективізм і символізм; в теології: примінюване обох напрямів; в історії і критиці: теорії агностицизму, іманентизму та еволюціонізму; вкінці в реформах Церкви: радикалізм, підкопуючий, основи догматичні, ієрархії і карности. Зі всего того можна вносити, що модернізм є синтезою всіх ересий і мусить вести до безбожності. Не обмежене змаганє до знаня, індивідуальности, незнанє і легковаженє правдивої науки католицкої, як і карности причинили ся до розширення модернізму в значній часті католицкого світа а навіть посеред духовенства. Папа пригадує в енцикліці зарядженя, які видав бл. п. Лев XIII, аби спвнати ширене похибок модернізму і в цілі дальшого переведеня того діла, заряджує отсе: 1) Наука схоластичної філософії і теології має відбувати ся разом з наукою позитивної теології та інших дотичних студій у всіх семінариях і католицких університетах в правдиво католицькім дусі. 2) Модерністи мають бути усунені з управи і з посад чинних учителів в семінариях і кат. університетах. 3) Єпископи, яко заступники Апостольської Столиці, мають звернути бачність на то, аби духовенство і вірні здалека стояли від модерністичної праси. 4) В кожній дієцезальній курії має ся утворити колегію цензорів в цілі перегляненя католицьких видавництв; видана Львом XIII заборона кермованя католицькими видавництвами без дозволу єпископа не теряє свого значіня; над сьвященниками-співоробітниками часописий, належить вести надзір. 5) Зізди духовенства є заборонені, дозволяє ся на них в дуже ваїмкових випадках, о скілько нема небезпеченства зі стороны модернізму, пресбітеріянізму і лайцизму. 6) В кожній дієцезії має бути утворена надзираюча рада в справі новочасних похибок (модернізму), а єпископ має предкладати Ап. Столиці звіти з діяльности тої ради.

Католицька праса — як дон сять з Риму — обговорюючи папську енцикліку, зазначає, що она подає очерк модернізму, який змагає до підпорядкованя правно-сусвільних, вікових католицьких наук і дисциплін ідеям, які появляють ся хвилево і відокремлено, а філософії і теології індивідуалізови. Модернізм стоїть отже в повній суперечности з духом догм і карности Церкви. Осуджуючи той модернізм, енцикліка відкидає блудні і опортуністичні новочасні науки, а поручає науку позитивної теології. Пій X поширює діло Льва XIII, який у своїй енцикліці вказав програму науки і карности. Ся програма буде творити в будучині основу діяльности вищих церковних властей.

— Тов-о рускої шляхти в Галичині, якого I заг. збори відбудуть ся дня 19. с. м. в місци осідку — Самборі, поставило собі за цілі осьвідомленє, просьвіту і піднесенє добробиту рускої шляхти в нашім краю з виключенєм всяких справ політичних (§. 2 ст.). До осягненя тої цілі служать: устроюванє віч, зборів, відчитів, товариських забав, театральних представлень і концертів, видаванє газет, відозв і брошур, закладанє бурс і інститутів для учачої ся шляхоцкої молодежи і закладанє читалень. Дійсним членом може бути особа фізична рускої віри і народности та шляхоцкого роду, котра має австрійське горожанство. Членом спмагаючим може бути особа фізична або правна, котра зобовяже ся річною вкладкою товариство запомагати. Членом почетним стає той, кого загальні збори на внесенє виділу заіменують. Вписове вносить 1 К, а висоту річної вкладки установляють що року заг. збори. Комітет основателів видає друкований статут сего товариства і розсилає его на жаданє кождому, хто може і хоче належати до тов-а рускої шляхти. Сє товариство

має перед собою високу задачу: згуртувати і осьвідомити національно нашу шляхту загонуву, щоби між нею не лучали ся такі випадки народного відступництва як потованій недавно з Угринаво під Станиславоом. З тих причин сє тов-о повинно найти щирі симпатію у всіх кругах нашого народу та заохоту в дорозі змаганя до осягненя як найкрасших успіхів, того і ми бажаємо єму привітом: Щастє Боже!

— Звіт сойм. шкільної комісії про руский театр. У відчитанім вчєра в соймі звіті шкільної комісії про чинности I. департаменту кр. виділу в справах стипендійних, шкільних і артистичних за час від 1. липня 1905 до 15. вересня 1906 находить ся уступ про руский театр, який займає всего три стрічки і звучить: «Що до краківської сцени і руского театру під управою Товариства «Бесіда» може комісія покликати ся лише на давнійші замітки. Тут і так розвиток сцени є нормальний і не дає причини до відемних замітів.»

— Самостійний посол. Інформують нас, що пос. Шмігельський (соц.-дем.) не вступить до руского соймового клубу. Сє відплата за те, що Нар. Комітет так горячо поручав его кандидатуру.

— Дрібні вісти. Від тепер за рік буде отворена в Жовкві нова державна гімназія польска. — Міністер скарбу пристав на будову судового будинку в Чорткові а I. рата на ту цілі буде находити ся в бюджеті на 1908 рік. В тім будинку буде містити ся і окружний суд, який буде небавом там утворений. — В Прутї утопив ся перед 8 днями Вячеслав Вовконович, урядник задаткового тов-а в Коломаї, який терпів на епілепсію. Тіло топельника найдено позавчєра півтора милі понизше місця утоплєня. — Директор залізниць в Станиславові, радник двора Фестенбург, дістав порученє подати ся на емеритуру, а тимчасом уділено єму відпустки, з якої до служби вже не поверне. Причини до сего не дала катастрофа під Букачівцями, але дефравдації інспектора Зібавера у відділі консервації на поверх 200 тисяч корон. Дир. Фестенбург завинив о стілько, що був слабої волі і занадто вірив своему шкільному товаришеви Зібаверови та дав ся кермувати своему родинному окруженю. Директора заступає тепер радник Гаєр, а наслідником Фестенбурга має стати Кароль Стельцер, заступник директора у Львові.

Оповідки.

— З Тернополя. В неділю дня 22. вересня с. р. устроює руский «Сокіл» в Тернополі великий фестив в огороді міским при свівчачости Соколив денісівських і купчинецьких. Комітет фестивний доложив всяких старань, щоби всі учасники перевели час як наймиліше; а ріжнородна богата програма дав повну запоруку, що сє буде один з найбільше величавих фестивів в Тернополі. По фестиві відбудуть ся заходом українських дівчат вечерницї з танцями в льокалю «Рускої Бесіди». — *Комітет.*

Галицький сойм.

Засїданє з дня 16. вересня.

Маршалок гр. Стан. Бадені стукнувши тричі булавою отворив засїданє о 10¹/₂ год. ствердивши, що є достаточний комплет. Потім виголосив промову отсего змісту:

Високий Сойме! Нині зачинаємо останній период наших соймових праць. Хотїл ціля інтенцій вис. сойму головною задачію теперішньої сесії є виборча реформа, однак думаю, є конечною річю ухвалити нині важні справи. До тих причисляю передусім ловецький закон, бо дальшої реформи сего закона годї проволікати. Рівнож пекучою є потреба основаня центральної кравчої каси для рільних спілок. Предложений регуляцій соймових нарад має на цілі уможливити соймови сновити его задачі в визначуванім єму короткім часі. Кравчий виділ признає конечноїсть під теперішню пору прийтя в поміч нафтовому промислови, бо нанесені єму шкоди є стратою і зменшенєм кравчого добробиту.

(Дальше промовляє маршалок по руски:) Кравчий виділ не предкладає бюджету на будучий рік, бо з одной стороны мусимо побоювати ся, що проєкт бюджету вже в першій половині року зіставлений, міг би в богатях уступах не відповідати відносинам і потребам; з другой стороны ми думали, що було би для вис. сойму прямо неможливим в протягу так короткого часу, який є призначений для наших нарад, рівночасно працювати і провадити наради над виборчою реформою і над бюджетом. Виділ кравчий предкладає отже лишень бюджетову провізорію на I. піврік слїдующего року. (По польски:) Згідно з виповідженими думками через представителів сторонництв і відтїнків сєї палати, є нашим обовязком перевести виборчу соймову реформу, бо для неї жадали ми відложеня останної аскликаня сєї соймової сесії. Всі на сє годять ся, що виборча реформа полягати мусить на даню виборчого права тим, що єго до тепер не мали. Але рівночасно край бажає лишень такої виборчої реформи, якої цілю був би поступ і здоровий розвій і полученє всіх верств до праці для добра сего краю, а не цілковитий переверот існуючих відносин. (Пос. Стаїньський: Амін, амін, то вже пропало!) Надї, про які я говорю, для нікого не пропали. (Пос. Стап.: Амін, пропали!) Хто тверезо глядить на річ і опирає ся на постановах кравчого статута, знає, що дорога, по якій можна дійти до виборчої реформи є тільки одна, то є: дорога компромісу. Знаю, що отся дорога трудна і моволиста, але маю надїю, що на ту дорогу зуміємо вїйти і на нїй утримати ся.

Свою промову закінчив маршалок окликом в честь монарха: Най живі! а палата стоячи повторила его трикратно.

Опісля посьвятив маршалок горячу згадку помершим послам: Михальському, Глиджукви і Остапчукови та подав до відома, що уділив кільком послам відпустки, та що послаи Павліковський і Баворовський зложили мандати.

З черги відчитав одєн з сойм. секретарів жаданя судів видачі пос. Стаїньського, кс. Шпондера, Шаєра і о. Яворского (за переступленє закона про збори). Відославо до правничої комісії.

По відчитаню правительственным комісарем гр. Лосьом відовідий на кілька інтерпеляцій приступлено до дневного порядку нарад. Референт відчитав звіти кр. виділу, які без дискусії відославо до дотичних комісій. Аж при 20. точці дневного порядку в справі уневажненя пос. мандату кн. Романа Пузиви, який стоїть під курателею, забрав голос пос. Олєсницький і в довшій промові зазначив, що сє справа, мимо єго інтерпеляції ще перед двома роками, появила ся в соймі вже запізно, бо нема коли зарядити нових виборів. Бесідник застерігає ся проти такої практики на будучє (Оплєски руских послів). Референт пос. Верещанський відповів на то, що кр. виділ не винєн, бо урядово доведено єму про сє в марті с. р. Внесенє прийнято.

При дальших II звітах кр. виділу промовляло лєдві кількох послів, а між ними пос. Олесницький в справі громадскої господарки, почім намісник гр. Потоцький відповів на піднесені заміти. Всі внески референтів відославо дотичним комісіям.

По вичерпаню дневного порядку відчитаво наглядчі внесенє: пос. Олесницького, три внесенє в справі живлевих катастроф і пос. Куріловича одно внесенє в справі запомоги для погорільців. Внесенє відославо до бюджетової комісії.

О год. 2¹/₄ по пол. маршалок замкнув засїданє а наступаючє заповів на 10. годину в середу.

Посмертні оповідки.

Теодора з Савчинських Крушельницка, вдова по б. пароху о. Амвросію в Білій коло Тернополя, мати славної співачки п-ни Саломей, упокоїла ся у Львові 16. с. м. в 64. році житя. Тіло покійної перевезуть дня 18. с. м. о 4. год.

по пол. з дому жалоби при ул. Крашевського ч. 23. на головний дворець, а залізницею до Білої к. Тернополя, де дня 19. с. м. похоронять покійну в родиннім гробівці. В. і. п.

Наука, штука, література.

Hruševskij Michael, Geschichte des ukrainischen (ruthenischen) Volkes. I. Bd. 8°, XVIII und 754 S. Leipzig, Teubner 1906.

(Конець.)

Щож дотикає особливо автора сего діла, то референт не може від него сего всего вимагати, а се, чого він від него може і мусить вимагати, є: краще знане всесвітньої історії. (Пор. вище згадані слова Драгоманова, який власне закинув проф. Грушевському „відділюване рускої історії від загальноєвропейської“. При тій нагоді годі нам здержати ся від замітки, що проф. Грушевський, хоч іменованний професором всесвітньої історії з руским викладовим язиком, з особливим уявленням історії східної Європи, є екзамінатором до сего предмету і яко такий фігурує в програмах львівського університету, викладає стало тільки руску історію. Через те его ученики, не маючи спромоги слухати викладів із всесвітньої історії в рідній мові, хоч до сего мають право, приволочені слухати викладів із всесвітньої історії проф. Дембінського в польській мові. Проф. Груш. оголошує часом виклади із історії східної Європи та за ними криє ся тільки історія козаччини. Колиж додати до сего ще, що яко перше услів до учительського іспиту з всесвітньої історії ставить проф. Гр. своїм ученикам вибране своєї п'ятитомової історії України-Руси, званої зі своєю нестравною стиллю, то будемо мати повний образ ігнорования „звичайним професором всесвітньої історії“ свого власного предмету. — Ред. Руслана)

Щож н. пр. думати про автора, у якого находимо речення (ст. 279): „Auf dem ukrainischen Territorium wurde die Bronze nicht gewonnen! Або коли він „das Aufhängen der Schilde auf den Toren Konstantinopels“ зове „eine Leane“; або коли точка греко-русского договору про те, що лише 50 руских купців можна впускати по за мійські ворота, видає ся ему чимсь так незвичайним (ст. 445), хоч її можна найти і в інших торговельних договорах; або коли він воевняє, що грецький огонь був то просто наш стрільний порох (ст. 453); коли він імя „Slaven“ виводить все ще від „slawa“, а „Nemci“ (в его книзі є ще до того страшлива форма „Nimse“) від „niemu“ і не може пояснити собі букви „c“ в слові „Schlawen“. Розділ про стару славянську культуру повен таких обяснень, н. пр. „zboze“ від „bogaty“ і т. д. Вправді автор і в тім згляді не є одиникий. В „Einleitung“. Крека аж роїть ся від таких явно хибних обяснень. І коли навіть А. Брікнер в своїй книжочці „Cywiliz. i język“ таке пише, як н. пр., що „clenie“ (Genesung) походить від „Zoll“ (ст. 60), або що імена руских святих Бориса і Гліба мають звязь з хлібом (ст. 146), що Бориса названо після чорного хліба (gazowy, bogus), то й нашому авторови можна его теорію простяти. Ріжниця тільки та, що в книжці нашого автора, з виїмкою чисто політичних справ, нема нічого нового. Автор сущить собі голову перепровадженням каноні заці Ольги (ст. 479 і 545), а се доказує, що він мало знає всесвітню історію Церкви. Тоді опісля ще довгі часи не було на Сході ніякої офіційної канонізації. Перша офіційна канонізація в римській Церкві наступила доперва під конець X ст. (973). Уступ російської літописи і Яковової легенди треба таки внакше пояснити! Вкінці вимагає ся звичайно від історика, щоб він собі не противорічив на одній і тій самій сторони. На ст. 132 каже він н. пр.: „Doch nahm die gothische Migration eigentlich keine östliche sondern nur eine südliche Richtung“; а дальше вище каже: „Die Gothen nahmen eine mehr östliche Richtung“. І се не одинокі місце, не говорючи про противорічності на більшій розмірі.

Референт при писаню сеї рецензії виходив ще з иншого погляду. Ми історики стоїмо під тягаром великанської літератури і мусимо тому силою боронити ся перед такою продукцією, яка не свідчить про ніякий поступ, противно спинає его. Такими творами ошукують ся автори і читачі; перші думаючи, що они щось здідали, другі, що чогось научили ся. Там знам, котрі думають, що світ нетерпеливо жеде на їх твори й тому они дня-

ми й ночами пишуть, не навчивши ся вперед чого основно, треба сказати безоглядно правду в очі, тим більше, що они богато инших вводять в блуд. І се годить ся сказати передовсім зі становища російської і рускої публики. Ся остання мусить одначе сказати собі: історія руского народу ще не написана. (Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung (у Відні). Unter Mitwirkung von Alf. Dopsch, E. v. Otenthal und Fr. Wickhoff redigirt von Oswald Redlich. XXVIII. Band. 3. Heft. ст. 527—535. Innsbruck (тут друкує ся) 1907).

Чернівці.

Милькович.

— **Погравки ошибок.** В ч. 196 примітка коло „др. Франко“ походить від редакції „Руслана“; зам. „Dinger“ м. б. „Dingen“; в ч. 197 зам. „людовець; повоз; Anderken; Fremdwörterbuch“ м. б. „льодовець; повод; Andenken; Fremdwörterbuch“; клямра має бути по слові „паміатка“, а не „жерела“; в ч. 198 зам. „Nahmen“ м. б. „Namen“; з „Planenlandes“ м. б. „Polanenlandes“; з „Umgebend“ м. б. „Umgegend“; з „im Truke“ м. б. „im Trunke“; з „Ständtenamen“ м. б. „Städtenamen“; з „durch die bastarnischen“ м. б. „d. d. bastarnische“; між „als in eine“ а „der Söhne“ треба вставити „der bedeutenderen Hauptstädte, einen“.

Телеграми

з дня 17. вересня 1907.

Чернівці. Буковинський сойм розпочав вчера наради. По отвореню сойму маршалком забрав голос президент краю Бляйлебен і вказав на задачі, які сойм має виконати в сій сесії; між иншими означив закон в справі проінації, громадську реформу і виборчу реформу до сойму та висловив надію, що сойм сповнить ті задачі.

Прага. На вчерашнім засіданю сойму соціалісти кинули з галерії на салью відозви до послів о заведење загального і рівного права голосованя.

Вірноконституційна і консервативна шляхта мали вчера наради в справі виборчої реформи. Перші заявили ся за виборчою реформою з уявленнем класового представництва а передусім куриї більшої посілости. Резолюції консервативної шляхти незнані.

Гонконг. Коло місцевости Лінгшан зведено 2-годинну борбу з ворохобниками і побито їх.

Петербург. Праця около висвободження царского яхту „Штандарт“ зпоміж скал поступає скоро. Вже випомповано воду з затопленої часті корабля.

НАРОДНА ГОСТИНИЦЯ

Готель, реставрація і каварня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 16. с. м.: о. Алекс. Стоцький з родиню з Курович, о. Дм. Склєнкович з Поморян, о. Льонд. Тустановський з Вільки мовозецької, о. пос. Яворський, о. Евст. Качмарський зі Славска, Мих. Балтарович з женою з Золочева, Мир. Мерена з Відня, пос. Йос. Гурик, Яков Тишовняцький з Довголуки, о. Томович з Мозолівки, пос. Шпондер, Алекс. Баумгартен з Бродів, о. Тит. Войнаровський з Балинець, Із. Слупецкий з Вербівки, Зен. Виневска, о. Волянський з Радивилова, Вол. Москалик з Бобятина.

Іван Олійник

і Володимир Сабарай

позолотарі

перебувають під сю пору в Дикові старім почта в місці.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма.

від 16. до 30. вересня 1907.

Щоденно о год. 8. вечер представлєнє. В неділі і свята 2 представлєня о 4. год. попол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High Life представлєнє. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Кураційний і столовий вихограг

найкрасної шляхотної якості, щоденно свіжий з лози, franco 1 злр. 75 кр. Природне вино I з 1902 р. червоне або біле 4 1/2 літра franco 2 злр. Пчільний мідяний як хрусталь 5 клгр. бляшанка 3 злр. 50 кр.

L. Altneu, Versecz 4, Ungarn.

(8—10)

Трівкий і певний зарібок від 20 до 30 К тижнево

Може мати кожний, хто буде працювати на опатентованій „довгий“ машині

„Славія“

Ані вік ані час не можуть бути на перешкоді.

Віддалєнє не має жадного значіння.

Докладне виученє даром.

На бажанє посилаємо учительки до дому.

Скінчені праці приймаємо до дальшої відпродажи.

Перше галицьке підприємство домашних робіт пеньчопкових на довгих машинах доплєтеня

Лїбаль і С-ка

Зарєєстрованє товариство торговельне

Львів, ул. Кохановського ч. 39.

Не купуйте кулистих машин, бо они без вартості!

Жалайте проспектів.

(8—?)

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку

Гіпотечного

купую і продає

всіякі

папери цінні

і МОНЕТИ

по найдешевшій курсі денним не числячи ніякої провізії.